

Міністерство освіти і
науки України

Національний
університет
фізичного
виховання і спорту
України

Спортивний
комітет України

Тренерський факультет
Кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту

Матеріали X Міжнародної наукової інтернет-конференції

«СПОРТ ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО»

3 березня 2017 року

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ
СПОРТИВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ**

«СПОРТ ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО»

**Матеріали
X Міжнародної наукової інтернет-конференції**

3 березня 2017 року

УДК 796:316.3

Спорт та сучасне суспільство: Матеріали X Міжнародної наукової інтернет-конференції 3 березня 2017 р. / НУФВСУ. — К.: Олімпійська література, 2017. — 214 с.

- МАСЛОВ А. О., КОГУТ І. О.** РОЛЬ ХАРЧУВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СПОРТСМЕНІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ 159
- МИРОШНИЧЕНКО Б. А., КОГУТ И. А.** ЭТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ РАЗВИТИЯ АДАПТИВНОГО СПОРТА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 165
- МИШИН М. В.** АНАЛИЗ СОСТАВА КОМАНД В БАСКЕТБОЛЕ НА КОЛЯСКАХ ПО ФУНКЦИОНАЛЬНЫМ КЛАССАМ ИГРОКОВ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ 170
- НАУМЕНКО М. В., КОГУТ І. О.** ЧИННИКИ УСПІШНОСТІ ВИСТУПІВ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ НА МІЖНАРОДНИХ ЗМАГАННЯХ (НА ПРИКЛАДІ ОЛІМПІЙЦІВ ТА ПАРАЛІМПІЙЦІВ) 174
- НЕДУЖИЙ В. А., ЯРМОЛЕНКО М. А.** ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЗОЧНИКІВ-АМПУТАНТІВ У БОДИБІЛДИНГУ 181
- НУЖНА Д. О., КОГУТ І. О.** ПОБУДОВА ТАКТИЧНОГО ПРОХОДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЇ 12 КМ В ЛИЖНИХ ГОНКАХ СЕРЕД ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ 185
- РИБАК Д. М., КОГУТ І. О.** ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ НА СПОРТИВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ 189
- ФИСЕНКО Е. Л., ТОКАРЕНКО В. А., КОГУТ И. А.** ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ СТРУКТУРЫ В АДАПТИВНОМ СПОРТЕ 193
- ЦИМБОТА М. М., ЯРМОЛЕНКО М. А.** ЗНАЧУЩІСТЬ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ СПОРТСМЕНІВ З УРАЖЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ (НА ПРИКЛАДІ ФЕХТУВАННЯ НА ВІЗКАХ) 197
- ЧЕБАНОВА К. В., КОГУТ І. О., МАРИНИЧ В. Л.** ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КАРАТЕ ДЛЯ СПОРТСМЕНІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ 203
- ШКЛЯРУК Є. П., ЮР В. Р., ШУТОВА С. Є., НАГОРНА В. О.** КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ АДАПТИВНОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ 209

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ АДАПТИВНОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

Шклярук Євгенія, Юр Владислав

Наукові керівники – Шутова С.Є., к. фіз. вих., доцент,

Нагорна В.О., к. фіз. вих., доцент

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Світова статистика свідчить, що кожен десятий житель Землі має інвалідність, а люди з інвалідністю є в кожній четвертій родині. Війни, інфекційні та спадкові захворювання, екологічні катастрофи, злочинність, алкоголізм і наркоманія, нещасні випадки, вроджені вади, травми – все це призводить до збільшення числа осіб з інвалідністю. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, понад 1 млрд людей, близько 15% населення світу, мають якусь форму інвалідності. В Україні їх близько 4 млн [1].

За останні роки в Україні збільшилась кількість людей з інвалідністю, набутого у ході бойових дій. Цим людям стає складно адаптуватися й інтегрувати в сучасне суспільство, сучасний стан якого вимагає гуманізації всіх аспектів його життя, тому треба приділяти особливу увагу тим, хто має відхилення розумового і фізичного розвитку. Кількість інвалідів зростає швидкими темпами, тому на сьогодні актуальним є питанням розробки концепції розвитку адаптивного спорту та процес інтеграції, адаптації у суспільство осіб з обмеженими можливостями засобами фізичної культури.

Концепція адаптивного спорту – інтеграція неповносправних в суспільне життя через використання засобів спорту. Адаптивний спорт як соціально значуща галузь, передбачає можливість досягнення поставленої мети на різних результативних рівнях: загальне оздоровлення, подолання невпевненості у власних силах і перемога над своєю „неповноцінністю” досягнення максимального спортивного результату, встановлення рекорду, демонстрація найвищих людських можливостей [5].

Поряд із такими шляхами соціальної адаптації, як підвищення матеріального забезпечення, працевлаштування, освіта, побут, одним із дієвих є залучення їх до систематичних занять адаптивною фізичною культурою і адаптивним спортом. Це дозволить їм набути рухових, комунікативних умінь і навичок, зміцнити здоров'я, збільшити рухову активність, сприятиме формуванню рис характеру і статусу в суспільстві. Адаптивна фізична культура і спорт одні з найкращих засобів, які сприяють поверненню людей з особливими потребами до повноцінного життя [2].

Мета дослідження – обґрунтування концепції розвитку адаптивного спорту в Україні як інтеграції інвалідів в суспільне життя через використання засобів спортивних ігор.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз літературних даних про розвиток адаптивного спорту та інтеграції інвалідів в суспільне життя через використання засобів спортивних ігор
2. Визначити статистичні закономірності інтеграції інвалідів у суспільне життя через використання засобів спортивних ігор.
3. Розробити практичні рекомендації для залучення людей з особливими потребами до занять спортивними іграми.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, документальних матеріалів, матеріалів мережі Інтернет, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз літературних даних провідних фахівців України з адаптивного спорту дозволив підтвердити значущість інтеграції інвалідів у суспільне життя через використання засобів спортивних ігор.

За класифікаційними нормами та вимогами єдиної спортивної класифікації України з видів спорту інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху, відхиленнями розумового і фізичного розвитку до видів спорту інвалідів з ураженнями опорно-рухового апарату відносять баскетбол на візках, більярдний спорт, волейбол сидячи, теніс настільний; до видів спорту інвалідів з вадами слуху – баскетбол, більярдний спорт, волейбол, теніс, теніс настільний; до видів спорту інвалідів з відхиленнями розумового і фізичного розвитку – теніс настільний. Але всього в Україні для людей визначено 46 видів спорту.

За даними Міністерства молоді і спорту України, в 2015 р. всіма видами спорту займалися 1112823 особи, з них 12920 неповносправних, з яких 2681 – спортивними іграми (рис.1). У 2013 р. 3907 осіб з особливими потребами займалися спортивними іграми.

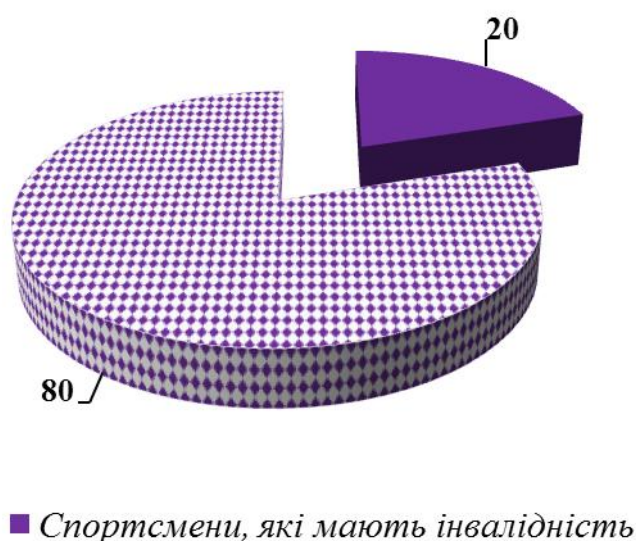

Рисунок 1. Показники кількості осіб, які займаються спортивними іграми,

%

Результати аналізу документальних даних Міністерства молоді і спорту України за 2013-2015 рр. дозволили встановити, що спостерігається тенденція до зменшення осіб з особливими потребами, які займаються спортивними іграми, наприклад, баскетболом на візках у 2013р. займалося 60 осіб, у 2014 р. – 41, а в 2015 р. – 8; настільним тенісом у 2013 р. – 1734, у 2014 р. – 1563 і в 2015 р. – 1255. Але в тенісі та регбі на візках спостерігається збільшення кількості людей які займаються (табл.1).

Таблиця 1

Особи з інвалідністю, які залучені до занять спортивними іграми

Вид спорту	Кількість осіб, які займаються спортом, рік		
	2013	2014	2015
Баскетбол	696	484	426
Баскетбол на візках	60	41	8
Більярдний спорт	367	376	158
Волейбол	955	356	707
Волейбол сидячи	72	59	61
Регбі на візках	0	18	16
Теніс	15	15	27
Теніс на візках	8	9	23
Теніс настільний	1 734	1563	1 255

Головними причинами зменшення кількості осіб з особливими потребами, які займаються спортивними іграми є недостатня їх інформованість про можливість заняттям спортом, відсутність кваліфікованих тренерів, які могли б займатися з ними, відсутність в гуртках, клубах, секціях спеціалізованого матеріально-технічного забезпечення, недостатнє дослідження організованих форм заняття спортом, та брак науково-методичної літератури. Усвідомлення спеціальних умов, які б дозволили їм приділяти більше уваги вдосконаленню форм і режимів їхньої адаптивної рухової і соціальної активності є визначальним у розвитку фізичних і моральних якостей.

Виходячи зі сказаного, а також їх необхідності оптимізації процесу соціальної адаптації та інтеграції неповносправних у суспільстві, науково-теоретичного обґрунтування подальшого розвитку адаптивної фізичної активності інвалідів в Україні, актуальною є проблема розробки концептуальної моделі використання адаптивної фізичної культури у процесі їх соціальної інтеграції та адаптації.

Нині адаптивний спорт інтенсивно досліджується, що передбачає наукове обґрунтування широкого спектра проблем: нормативно-правового забезпечення

навчально-тренувальної та змагальної діяльності; управління навантаженням і відпочинком; фармакологічної підтримки спортсменів-інвалідів у періоди граничного і близько граничного фізичного і психічного напруження; нетрадиційних засобів і методів відновлення; соціалізації та комунікативної діяльності; техніко-конструкторської підготовки як нового виду спортивної підготовки тощо.

Нами були розроблені практичні рекомендації для залучення якомога більшого числа людей з відхиленням фізичного і розумового розвитку до занять спортивними іграми:

- створення груп, секцій, клубів для осіб з особливими потребами за місцем проживання;
- організація спортивно-масових заходів для неповносправних;
- інформування населення про групи, секції клуби для осіб з відхиленням розумового і фізичного розвитку;
- створення оптимальних умов для відвідування спортивних залів, стадіонів людьми обмеженими можливостями;
- підготовка кваліфікованих фахівців для спортивної роботи з неповносправними;
- розробка науково-обґрунтованої методики спортивної підготовки та тренування;
- створення нормативно-правової бази розвитку адаптивної фізичної культури і спорту.

Висновки. У ході теоретичних досліджень виявлено тенденцію до зменшення кількості осіб з особливими потребами, які займаються спортивними іграми, проаналізовано проблеми розвитку адаптивного спорту на сучасному етапі та визначено основні перспективні напрями його розвитку. Необхідно наголосити на тому, що залучення до адаптивного спорту якомога більшої кількості людей з інвалідністю сприяє їх адаптації та інтеграції у суспільство, забезпечуючи створення дійсно повноцінної та активної нації.

Література.

1. Брискин Ю. А. Адаптивный спорт / Ю. А. Брискин, С. П. Евсеев, А. В. Передерий. – М. : Сов. спорт, 2010. – 316 с.
2. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів : [навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Юрій Бріскін, Аліна Передерій. – Львів : Апріорі, 2008. – 68 с.
3. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура : учебн. пособие / С. П. Евсеев, Л. В. Шапкова. – М.: Сов. спорт, 2000. — 240 с.
4. Шляхи удосконалення фізкультурно-спортивної роботи з інвалідами в Україні / [С. Матвеев, І. Когут, Л. Радченко та ін.] // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2004.
5. Матвеев С. Ф. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів: навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. вих. і спорту / С. Ф. Матвеев, Ю. А. Бріскін, І. О. Когут. — К.: Асконіт, 2011. — 250 с.

6. Нагорная В. Бильярд как средство социальной реабилитации для лиц с повреждением позвоночника и спинного мозга / В. Нагорная, М. Бейдж, М. Дорошенко // Мат. Междунар. научн. конгр.: «Спорт. Олимпизм. Здоровье». – Кишинев. – 660 с. – С. 522–526.